

המטוהרת — כשל חשיכותם של עמים אלה בעתיד.
 גם "טירופו" של קראפי אינו נשמע מטורף כל-יכר, בעמודי מחקר זה, והרושם הקודר העולה ממנו, מרצון או שלא מרצון, מזכיר את סיפורו של הגרמני **אוסוואלד שפנגלר** שקיעת המערב. הייתי ממליץ ל-21 שרי ממשלת ישראל (בעיקר לאותם היועצים לקראו) לעיין בספר זה, כדי להבין מעט מכובד האחריות ההיסטורית המוטלת על שיכמם.

זיכרונות

טופול

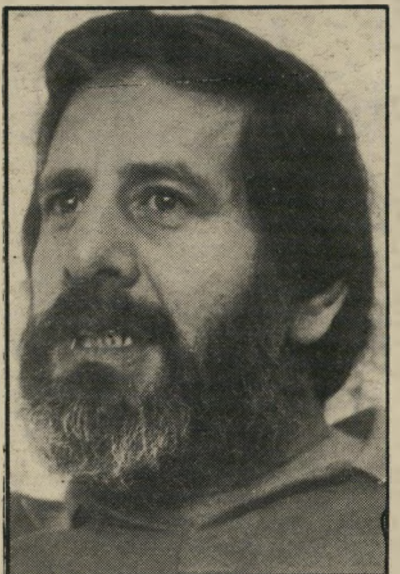
ישנה איזו פשטות תיאורית, שסופרים רבים עשויים להתקנא בה, בספר זיכרונותיו (הראשון בינתיים) של השחקן **חיים טופול** חיים מספר על טופול (*).
 זהו ספר של שחקן, הממשיך לשחק לפני קהל גם כאשר הוא כותב לו. טופול עושה זאת כחן ובקסם. כבר בפרק שכונת פלורנטינו מתאר

הופעות דב (מכופף הברזלים) גפריט באולם בית העם, כשמכונת כת טונה עוברת על חוזה. אלה תמונות של תל-אביב, בימים שבהם העבודה עדיין לא היתה כושה ליהודים, סיפור עם זקנים וילדים, עם דויד המוליך עגלת-נפט, ושאר תמונות מזוככות למרי, מאותם ימים, שמעלתן באידיומה וחוסר-הפחד לתארן.
 כפרק עליה חופשית! מדינה עברית, שבראשו נראית תמונת טופול, המחזיק דגל ועל ראשו כובע-גר, הוא ממשיך בתיאור חוויותיו כנער לנוכח המאבק בבריטים, מזכיר נשכחות של דור, שמשום מה סופריו כמעט שלא תיארו אותו. ואו מגיע המשבר, כאשר טופול מחליט בניגוד לחלומות הוריו להפוך לפועל-דפוס, והופך שוליה בדפוס דבר. כפרק זה מובא תיאורו המרתק של דור-המייסדים בענין-הדפוס, שטופול מתארם בהערצה, שאינה נופלת מתיאורי איש-יעולם, שבהם פגש בהמשך הקריירה שלו. כינות לתיאורי טופול לא נפקד מקומו של ההומור שלו. למשל, כאשר הוא מתאר את נאומו של זלמן שז"ר כאוכרה למשורת רחל, ואת מעשה הקונטרס, שאותו עשה למי שהיה שנים אחר-כך נשיאה השלישי של ישראל.
 גם בתיאור האופו שבו הפך טופול ל"שרוף"

סטריקון כת מיסטורית בהרייהודה

כצד 11 הכיתות השונות הפועלות בארץ, מהיוגי מהרישי דרך אצבע אלוהים וכלה באימן מצוייה כת אחת, שאותה לא חקרה וערת סגנית שרה-היגוד-התרבות **מרים גלורית-עסה**.
 חברי אותה כת מיסטורית, שחבריה מתרכזים בהרייהודה, מתמסרים בפולחניהם המיסטוריים בייית אבנים בשבתות על מכונות הנוסעות ככבישים, בהכאת ראשי-ערים, באיגונים לצ"ח ובהתעלמות מוחלטת מקיומה של ישראל.
 חברי כת זו מהווים הוכחה לכך, שיש בישראל שני מעמדות. מעמד אחד מעל לחוק, והאחר, מתחת לחוק.

טופול, בפשטות לשונו וישרותה, את הווי שכונת-ילדותו. כינות לתיאורים מצויים הבוקים של הנפש המסתתרת בתוככי השחקן.
 הוירונות מימי המנרת הבריטי כמו בהצטלכות רחוב מזרחי ב, הרחוב שבו גרנו, עם רחוב פלורנטינו, ממש בסנינה עלידי הקרסק

מוכשר טופול טוב מסופרים

של הבוכרי, חנה משוריי בריטי... ממשיכים כסיפור רצח אברהם (יאר) שטרין, כפי שנראה בעיני הילד טופול. הגופה הוכנסה למשוריי, ודלת המתכת נטריקה בצליל עמום ונחרין, כמו סוף.
 סיפורו של טופול הוא ספר זיכרונות ארצישראלי, שאותו כתב ילד ארץ, בן לדור שעדיין לא הצליח להתמודד עם זיכרונותיו. טופול עושה זאת באיכויות ספרותיות. הוא ממשיך ומתאר את הרקע שלו ושל הוריו, את גילגוליהם בארץ, את העוני שקדם לימי אידולר, את מלחמת-המעמדות, את כעלי-הבתים של תל-אביב, את המאבק בבריטים — כולם כפי שמשקפים בעיני הילדים. יש בחיים מספר על טופול מניחה תל-אביב הבינונית, עוד בטרם התחילה לשקוע, ניהוח של ילדי החול, של

חיים טופול, חיים מספר על טופול; הוצאת עידנים — ידיעות אחרונות; 253 עמ' (כריכה קשה).

בנוער העובד, סניף שכונת בורכוב, ודיוקנו של משורר-המאה י"ב בנעוריו יש קסם רב. ואו מגלה טופול את הקיבוץ, את הטרקטור, את הווי המשק, ריקודי בן ובת, דיונים של מי ישן עם מי. טופול מתגייס לנח"ל, שם הפך לטירון 282550. יום אחד הגיעה להקת הנח"ל למחנה, טופול וחבריו החליטו שלא לצחוק והורידו את הלהקה מהכימה. אז עלו טופול וחבריו, הצחיקו את כולם — ומייד בא הזימון להקת הנח"ל, זימון ששינה את נתיב חייו המתוכנן של טופול. שם הוא פגש את גליה פינקלשטיין, שהפכה מאוחר יותר לגליה טופול, והפך לאגדה כבידור ובתיאטרון הישראליים.

כסיפורי להקת הנח"ל חושף טופול סודות מהחדר, שלידם מחוויר והופך לאפס הסרט הלהקה. השיא הוא הסיפור על המיפגש בין חברי הלהקה עם רחבעם זאבי (גנדי) כאשר אורי זדרר מתכנן את מיבצע סיני, עם הצניחה למיתלה, קודם לפרוץ המיבצע, וגורם לגנדי להחוויר מתדהמה.

אחרי החתונה עם גליה, כפרק בחצות הלילה, בצאת הכוכבים, גליה וחיים מתחננים. י"ב נא להביא סנדביצים. תודה. אחרי מיבצע סיני — שוב להקה — להקת בצל ירוק, שהחלה כקולקטיבי של קיבוץ רמת-דוד. כאן מתחיל סיפור תיאטרון חיפה, שטופול הפך עד מהרה לכוכבו הראשי, כאשר אחד משיאי המישחק שלו היה הצגת מעגל הגיר הקווקזי לברטולד ברכט. 1963, תחת הכותרת רגע, חושבים: מביא טופול את סיפור סאלח שבתי ואפרים קישון, ומכאן מוליכה רכבו של טופול לפרק על הגג.

הצלחתו בכנר על הגג מביאה אותו לכימה הלונדונית ולתהילה עולמית עם לו הייתי רוטשילד, ומשם לביסוס מקומו בצמרת שחקני הקולנוע הבינלאומיים.
 לסיכום, חיים מספר על טופול הוא מיסמך מרתק של שחקן מוכשר, בעל כישרונות ספרותיים, שאינם מבוטלים ליד כישוריו המישחק שלו. מה שמרתק בספר זה הוא גילוייהלב של טופול, הברירה המהצטעעות לשונית והכתיבה הפשוטה, ההופכים את הספר לתעודה תרבותית על דור שלם.
 ספר מומלץ ביותר.

שירה

גלדמן

שיריו של מרדכי גלדמן אינם שירים המבוקשים עליידי בני ובנות טיפשעשרה. אלה שירים שאינם נפוצים מעבר למעגל הסגור של השירה העברית, למרות שאלה שירים ערכיים

מי מריבה

הזופיליה

אמר לי פעם משורר נודע: **מפרים שהיו מתים בחיים** — ממשיכים לכתוב גם אחרי מותם. זהו כיוון את דרכו לסופר-החצר המפאיי חיים הזו.

בימים אלה, במלאת עשור למותו של הזו, מסתבר שמתוך מעמקים ממשך סופר זה לשות אחיותיו לאוויר-העולם.
 אלא שבמהלך העשור השלימה הספרות הישראלית, על כיתביהעת שלה, עם עובדת מותן וחזרה לפרסם את מיקצבי אחיותיו, המשווקים בידי אלמנתו, אביבה הזו, העושה כמילותיו ובעצונו כבתוך שלה. כיתביהעת המכובדים הכלתי-מסתיימים — שהרי אין זה סוד שהיו אינו שרי עגנון, ואין העניין בכתיבו שאחרי המות כעניין שיש נכתבים מתוך עזבונו של עגנון.

כדומה למגבית היהודית המאוחדת, המפרנסת את הכלכלה הישראלית, מצוייה גם מגבית ספרותית אמריקאית, המפרנסת סופרים ישראליים מתים וסופרים חיים הנחשבים מתים, מפני שאין לעורכי כיתבי העת עניין בכתיבה. המגבית הספרותית האמריקאית לספרות העברית היא כתביעת בשם ביצרון. הרואהאור בארצות-הברית, בחוברת האחרונה של ביצרון מובא מדור שלם המוקדש לחיים הזו, במלאת עשור למותו. מדור זה נפתח בסיפור חיי שעה מעובדו, הרואהאור לראשונה, באדיבותה של אביבה הזו.

צחוק הגורל הוא, שסופר שצירתו נידונה לחיי-שעה, מתפרסם במלאת עשור למותו בסיפור שכותרתו היא חיי שעה.
 בגדהחיות של הספרות הישראלית ניתן לכנות תופעה זו הזופיליה.

למרי. בימים אלה ראהאור קובץ שיריו של גלדמן 66-83, שבו מיבחר שירי גלדמן. איכויות השירה של גלדמן בולטים מימי הראשית של שירתו ממי שגפניו שורות בכרמי הר / לא יבוא בכרם ים אנדי... דרך ארץ חררה מובסת לשימשה / מראת גוז בהררים גביש... אל. הוא איש נמדך יושב גן / ימים תמימים ישב שיהים, ימנה כינים / יציין במשתנים הולכי במל...
 שירתו של גלדמן היא שירה מעודנת ומגובשת, המביאה חוויות יחיד, שירה של אדם בודד, רגיש, המתאר את תחושותיו ואת העולם הסובב אותו בחסכנות. אך לא כל השירים עומדים על אותה איכות גבוהה. רווק החזרות של גלדמן לבדידותו הם שירתו במיטבה: יהייתי שם איש מקומי, זעם תיקוה / שהבינוני מולדתו היחידה, ביתו, מחסו, מיסלמו, / שהעץ בחלונו הוא יערו...
 מחזור השירים האחרון שירים אחרים מבאי

משורר גלדמן ביתו, מחסו, מיפלטו

שירים חדשים של גלדמן, כמו שירו אנדי וורהול, שאותו הוא פותח ב.אמנותו האקטורורטית וההומי-כסמאלית / אינה יודעת אלא את הנצח והמוות / כפי שהם משתקפים בתצלומי עיתונות וטלוויזיה / כלומר מפני השטח שלהם / כלומר במהותם הזכרית המוחלטת / כלומר בתכונת חוץ הגוף ולא בתכונת פנימיותו... ושוב כחזרה אל

מרדכי גלדמן — 66-83; הוצאת סיפרי סימן קריאה + הקיבוץ המאוחד; 135 עמ' (כריכה רכה).

כריות המשורר שלו: יושב באפולוית חדריו תשוקתו מזרקה של אור / לבודה בזיכר התקרבויות... שרים אחרים, בעלי רמזי מיניים, מעורנים ועומדים באיכויות של שיר לשמה, ולא כמאניפסטים, בדומה לכמה משוררים וסופרים, המנופפים בהערפתם המינית המיוחרו כדגל-חלוץ לשירתם.

שיר מעולה הוא השיר טקסי הבורגנות, שב כותב גלדמן: גקפי הזהב של הבורגנות — הכוללים שירות קפומות על מיני מאבל, על חופשות קצרות, על פרטים, / על שינויי ודאיים או אששירים במשכורות / על תנודות בערך המטבע / על הצרות עם הילדים... א השיר וולקן הצעיר, הנפתח ב.בחור מן השכונ: שכתבתי עליו שיר / ישב על גרדין-בית שלי תחנת האוטובוס / וזאבו הזקן ליד מגפו. / — החיכה לי?
 שירתו של גלדמן היא מעודנת ויחודית וראויה לקהל קוראים מעולה, העשוי למצוא ב כגרות שירית מהנה עד למאד.

גנים

פירסון

אחד המיפעלים הספרותיים החשובים ביותר במדינה הוא פירסון חוברת גנים, המפרסמו את מיפעל התיעוד המרכזי של הספרות העברית והישראלית. החוברת האחרונה של גנים שגמינה הוא 105-104, מוקדשת בעיקרה לפרופסור גרשום שלום, שתמונתו מופיעה גם כשער החוברת.

בחוברת מצויים מיכתבים נדיים של גרשום שלום לאישי ספרות שונים, אם לאבי-גדור המאירי ואם לדב סדן, למתורגמן שלמן דיקמן, לסופר ש"י עגנון (ישבתי עשר דקה וזכר עלה בידי לפענח כל רזי הכתב שדניתה לך, כפי שהנראה, מברחו של כתביאל המלאך המזונה על הכתב...)

במלאת חמש שנים להתאברותו של ברוך קורצווייל מובאים גם מיכתביו, בין השאר למשורר אורי צבי גרינברג ולאיש-ספרות נוספים.

חוברת גנים אינן ניתנות לקניה בחנויות ספרים או עיתונים, וחבל. אלה חוברות רבות ערך כאשר כל מדור המוקדש לסופר, מביא פרטי ביוגרפיים אודותיו, תצלומים, והמיכתביו מובאים כפקסימיליה מכתביהוד. מרתק לענו על כתבידים של סופרים, לגלות מחיקות ולנח מה המחוק, כעיקר כאשר מדובר במיכתב סופרים לסופרים. ניתן לערוך לעיתים ג בדיקות גרפולוגיות של כיתביידי אלה, ולהרה בעצם, שמכונות-הכתיבה של סופרי הרו העכשווי לא יגלו לעתיד דבר על אופיים.

ידיעות גנים — הוצאת אנוד הסופרים; חוברות 103-102, 105-104